

สถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน

Economic and Quality of Life Status of Elderlies in Lamphun Province

วรัญญา สุทธหลวง¹ และ วรลักษณ์ ทิมะกลัส²

Waranya Sutthaluang¹ and Woraluck Himakalasa²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม เป็นการเลือกตัวอย่างตามความสะดวก จำนวน 400 ตัวอย่างโดยจะกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตเมืองในสัดส่วนร้อยละ 50 : 50 และใช้แบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) เพื่อประเมินคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับประถมศึกษา และอาศัยอยู่กับครอบครัว แหล่งที่มาของรายได้มาจากการประกอบอาชีพซึ่งส่วนใหญ่คืออาชีพด้านการเกษตร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 3,789 บาท ทั้งนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ร้อยละ 81.25 ไม่มีหนี้สิน ส่วนผู้ที่มีหนี้สินร้อยละ 18.75 จะเป็นหนี้ในระบบมากกว่านอกระบบ ในด้านสังคมพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม/ชุมชน โดยเฉพาะด้านศาสนาและประเพณีในด้านคุณภาพชีวิต พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง ทั้งในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : สถานะทางเศรษฐกิจ, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, จังหวัดลำพูน

ABSTRACT

The objectives of this study was to find economic status and quality of life of elderlies in Lamphun Province by comfortably random sample was 400 of elderlies that specification of ratio sample inside and outside capital district was 50 : 50. Data was analyzed using the quality of life indicators by the W.H.O (WHOQOL-BREF-THAI) of Thai issue for assessment quality of life of elderlies. It was found that the most of elderlies was female studied was primary education and live with family. The resource of income form occupation. The most of occupation was farmer which income average was 8,000 baht per month and cost average was 3,789 baht per month. Meanwhile, the most of elderlies on 81.25 % was unencumbered. As for, who have to debt on 18.75% was more internal debt than external debt. The social show that the most elderlies attend social activities in particular that religion and tradition. The quality of life of elderlies was medium level included mind and body, social relationship and environment.

Key word : Economic, Quality of Life Status, Elderlies, Lamphun Province

ที่มาและความสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 3-4 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ประเทศเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 กล่าวคือ ประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ทั้งนี้ นอกจากสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีตัวบ่งชี้อีกตัวหนึ่ง ที่แสดงถึงการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นั่นคือ ดัชนีการสูงวัย (Aging index) ซึ่งเป็นการแสดงการเปรียบเทียบโครงสร้างการทดแทนกันของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปกับกลุ่มประชากรวัยเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยดัชนีการสูงวัยมีค่าต่ำกว่า 100 แสดงว่า จำนวนประชากรสูงอายุนั้นน้อยกว่าจำนวนเด็ก ในทางตรงกันข้าม ถ้าดัชนีค่าเกินกว่า 100 แสดงว่า จำนวนประชากรสูงอายุนั้นมีมากกว่าจำนวนประชากรเด็ก ในปี 2556 จากข้อมูลประชากรของสำนักบริหารงานทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 8,734,101 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.48 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งแสดงว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับ 1 คือ ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร,2557)

จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) เห็นได้ว่าโครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโดยสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในขณะที่วัยเด็กมีสัดส่วนลดลง โดยในปี พ.ศ.2554 มีจำนวนผู้สูงอายุ 8.75 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.65 ในขณะที่ในปี พ.ศ.2560 คาดว่าจะมีผู้สูงอายุถึง 11.22 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.11 ของประชากรทั้งหมด หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.46 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2554 ทั้งนี้สัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจะสูงถึงร้อยละ 20.54 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ.2565 หรือกล่าวได้ว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ.2565 สาเหตุที่มีจำนวนผู้สูงอายุในประเทศเพิ่มสูงขึ้น อาจมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ในการรักษาพยาบาลส่งผลให้อัตราการตายลดลงในขณะที่อัตราการเกิดก็ลดลงเช่นเดียวกัน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุได้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด ในปี พ.ศ.2557 พบว่า จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้สูงอายุจำนวน 74,922 คน มีดัชนีการสูงวัยมากเป็นอันดับสองของประเทศ คือ มีค่าดัชนีเท่ากับ 143.3 โดยมีอันดับหนึ่ง คือ จังหวัดลำปาง ซึ่งมีจำนวนประชากร 156,310 คน มีค่าดัชนีการสูงวัย 143.5

จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดเล็กที่สุดของภาคเหนือ มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเป็นแหล่งรวมประเพณี วัฒนธรรมล้านนา มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 51 ตำบล 577 หมู่บ้าน (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2556) มีประชากรจำนวน 406,385 คน แยกเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 257,125 คน คิดเป็นร้อยละ 72.24 ของประชากรทั้งหมด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 66.3 ของจำนวนผู้อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด (สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน,2559) เนื่องจากจังหวัดลำพูนเป็นแหล่งที่ตั้งของนิคม

อุตสาหกรรมภาคเหนือ และสวนอุตสาหกรรมเครื่องสพัตน์ โดยมีโรงงานจำนวนทั้งสิ้น 87 แห่ง (สำนักงานแรงงานจังหวัดลำพูน,2559)

จากข้อมูลการประมาณการดัชนีการสูงวัยของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2558-2573 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลโดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2558) พบว่า จังหวัดลำพูนมีแนวโน้มการเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับเต็มที่ (Super-aged society) โดยในปีพ.ศ.2563 จังหวัดลำพูนจะมีผู้สูงอายุจำนวน 97,700 คน ในขณะที่มีประชากรวัยเด็ก 44,700 คน คิดเป็นดัชนีการสูงวัยร้อยละ 211.86 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ.2573 โดยจะมีดัชนีการสูงวัยสูงถึงร้อยละ 325.34 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ประมาณการดัชนีการสูงวัยของจังหวัดลำพูน พ.ศ.2558-2573

ประชากร	พ.ศ. 2558	พ.ศ.2563	พ.ศ.2568	พ.ศ.2573
ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)(คน)	78,300	94,700	110,300	120,700
เด็ก (0-14 ปี)(คน)	50,700	44,700	39,900	37,100
ดัชนีการสูงวัย(ร้อยละ)	154.44	211.86	276.44	325.34

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า ประชากรผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ของจังหวัดลำพูน ปี 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 73,108 คน หากเปรียบเทียบจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในเขตเมือง และนอกเขตเมืองจังหวัดลำพูน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเมืองมีสัดส่วนร้อยละ 38.04 ในขณะที่ผู้สูงอายุนอกเขตอำเภอเมืองมีสัดส่วนร้อยละ 61.95 และทั้งเขตเมืองและนอกเขตเมืองจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

จากโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงประชากรในจังหวัดลำพูน ที่มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับเต็มที่ (Super-aged society)ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดลำพูน ทั้งนี้การศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นการศึกษาถึงสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้สูงอายุ(อารณณ์ ปัญญาจุล, 2551 ; วรัญญา คำโพธิ์,2556) และการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ(อารดา ธีระเกียรติกำจร,2554) สำหรับจังหวัดลำพูนมีเพียงงานของปภัสสิริ ไชยวุฒิ(2556) ซึ่งเป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองช้างคืน จังหวัดลำพูน เห็นได้ว่าการศึกษายังไม่ได้มีการเปรียบเทียบสถานะทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูนอย่างชัดเจน ดังนั้นในการศึกษาสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน ครั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และการวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเมืองและนอกเขตเมืองจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเชิงนโยบายในการรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ในทุกมิติของจังหวัดลำพูน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน
2. เพื่อเปรียบเทียบสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองในจังหวัดลำพูน

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน ในการวิเคราะห์ข้อมูลแยกออกเป็น 2 วัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน ที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองโดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

(1) คุณลักษณะทั่วไปทางประชากรของผู้สูงอายุ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

(2) สถานะทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้ ค่าใช้จ่าย และการออม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

(3) คุณภาพชีวิต วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย(WHOQOL-BREF-THAI) มีวิธีวัดโดยใช้มาตราวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยการวัดคุณภาพชีวิตแบ่งออกเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีคะแนน 1-5 และวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิต (WHOQOL-BREF-THAI) ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก 23 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ การแปลผลคะแนนคุณภาพชีวิตมีคะแนน ตั้งแต่ 26-130 คะแนน โดยเมื่อผู้ตอบรวบรวมคะแนนทุกข้อได้คะแนนเท่าไร สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนด ดังนี้

องค์ประกอบ	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี (คะแนน)	คุณภาพชีวิตปานกลาง (คะแนน)	คุณภาพชีวิตที่ดี (คะแนน)
1.ด้านร่างกาย	7-16	17-26	27-35
2.ด้านจิตใจ	6-14	15-22	23-30
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	8-18	19-29	30-40
4.ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3-7	8-11	12-15
คุณภาพชีวิตโดยรวม	26-60	61-95	96-130

วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อเปรียบเทียบสถานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน ที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง การเปรียบเทียบข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การทดสอบจาก

การวัดค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) โดยทดสอบความเชื่อมั่นทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 และการเปรียบเทียบข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 62.25 และเป็นเพศชายร้อยละ 37.75 มีอายุระหว่าง 60-64 ปี ร้อยละ 40.25 ส่วนใหญ่มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง ร้อยละ 54.50 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.00 และส่วนใหญ่มีผู้ดูแลร้อยละ 95.50 และอาศัยอยู่กับครอบครัวร้อยละ 96.75 สำหรับอาชีพก่อนอายุ 60 ปี และหลังอายุ 60 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 43.00 และ 31.25 ตามลำดับ

2. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาสถานะทางเศรษฐกิจพบว่า แหล่งที่มาของรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่จากการประกอบอาชีพ โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,640 บาท รายได้ต่อเดือนมากที่สุด 67,000 บาท และรายได้ต่อเดือนน้อยที่สุด 600 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 3,789 บาท มีค่าใช้จ่ายมากที่สุด 36,700 บาท ส่วนใหญ่มีการออมจำนวน 328 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 82.00 โดยจะออมผ่านรูปแบบของกองทุนหมู่บ้านมากที่สุดร้อยละ 44.00 สำหรับภาระหนี้สินส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินร้อยละ 81.25 ในกรณีที่มีหนี้สินพบว่าเป็นหนี้ในระบบมากกว่านอกระบบและพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสินทรัพย์ร้อยละ 79.00 ในด้านสวัสดิการด้านสุขภาพส่วนใหญ่ใช้ประกันสุขภาพถ้วนหน้าร้อยละ 90.05 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม/ชุมชน ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมด้านศาสนาและประเพณี ได้แก่ ปฏิบัติธรรม ทำบุญ จัดงานประเพณี จำนวน 393 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 98.25

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองด้านสถานะทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองมีระดับ รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและการออมต่อเดือนที่มากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตอำเภอเมืองอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การมีภาระหนี้สินการเป็นหนี้ในและนอกระบบ และการถือครองสินทรัพย์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง

3. คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ภาพสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 79.79 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดไว้ นั้นหมายความว่าคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ทุกด้านของกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูนในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง พบว่าคุณภาพชีวิตค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวอย่าง มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 86.39 และ 79.78 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดไว้ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ทุกด้านของกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

จากการทดสอบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบคุณภาพชีวิต ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง พบว่า คุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองมีมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุนอกเขตอำเภอเมืองอย่างมีนัยสำคัญ ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจังหวัดลำพูน

องค์ประกอบ	ในเขตเมือง	นอกเขตเมือง	รวม	t-test	ค่าสถิติ P-value
	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ย		
ด้านร่างกาย***	22.88	21.29	18.81	5.83	0.00
ด้านจิตใจ***	20.54	19.08	19.80	4.91	0.00
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม***	9.70	8.94	9.31	4.17	0.00
ด้านสิ่งแวดล้อม***	26.54	24.32	25.44	4.80	0.00
คุณภาพชีวิตรวม***	86.39	79.38	79.79	5.61	0.00

หมายเหตุ : * นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.1

** นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

***นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษา พบว่า รายได้ของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองสูงกว่าผู้สูงอายุนอกเขตอำเภอเมือง โดยรายได้ต่ำสุดของกลุ่มตัวอย่างทั้งในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองคือเดือนละ 600 บาท ซึ่งเป็นเบี้ยผู้สูงอายุที่ได้รับจากภาครัฐ ซึ่งการที่จะทำให้ผู้สูงอายุนอกเขตอำเภอเมืองและผู้สูงอายุที่รอรับเบี้ยผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว มีรายได้เพิ่มมากขึ้นรัฐบาลและหน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานจังหวัดลำพูน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำพูนควรสนับสนุนการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน การจ้างงานผู้สูงอายุในชุมชนในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมจัดทำทะเบียนผู้สูงอายุที่สามารถถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญาด้านต่างๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลวิทยากรหรือปราชญ์ชุมชน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าการรอรับเบี้ยผู้สูงอายุในแต่ละเดือน ที่สำคัญรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุจะช่วยลดภาระกับบุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุ และยังสามารถมีเงินออมได้เพิ่มขึ้น และการสร้างมาตรการจูงใจในการออมสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้น หรือมีรูปแบบการออมสำหรับผู้สูงอายุที่มีความหลากหลายขึ้น โดยสถาบันการเงิน

ควรมีการอำนวยความสะดวกในการให้บริการที่ดีสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ นอกจากนี้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จูงใจให้มีการออมมากขึ้น

2. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูนในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ทุกด้านของกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และจากข้อมูลคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านร่างกาย พบว่า คะแนนเฉลี่ยโดยรวมมีคุณภาพชีวิตปานกลาง และพิจารณาจากคะแนนขององค์ประกอบด้านร่างกายในภาพรวมที่มีมากที่สุด คือ การเจ็บปวดตามร่างกาย ดังนั้นหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ ควรประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดให้ต่อเนื่องเพื่อลดการเจ็บปวดของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน โครงการคลินิกสำหรับผู้สูงอายุเคลื่อนที่ที่น่าจะเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน ได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่

3. จากข้อมูลคุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านจิตใจ พบว่า คะแนนเฉลี่ยโดยรวมมีคุณภาพชีวิตปานกลาง และเมื่อพิจารณาจากคะแนนองค์ประกอบด้านจิตใจในภาพรวมที่มีมากที่สุด คือ มีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล ดังนั้น หน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วย โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงจังหวัดลำพูน หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานจังหวัดลำพูน ควรจัดให้พื้นที่/ชุมชนมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เช่น โครงการสร้างลานกิจกรรม หรือลานกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นสำหรับผู้สูงอายุ โครงการปฏิบัติธรรม (ลานธรรม/ลานวัฒนธรรม) เพื่อให้มีกิจกรรมดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การมีสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้นในโอกาสต่างๆ จะสามารถลดความเหงา เศร้า สิ้นหวังและวิตกกังวลลงได้ อีกทั้งสามารถลดปัญหาการฆ่าตัวตายในจังหวัดลำพูนลงได้อีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2559). **เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย**. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2560, สืบค้นจาก <http://dmh.go.th/test/whoqol>
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดลำพูน.(2556). **การปกครองจังหวัดลำพูน**. สืบค้น 1 มิถุนายน 2560, สืบค้นจาก http://www.lamphun.go.th/officialwebsite/2013/?page_id=285
- ปภัสนิรี ไชยวุฒิ. (2556). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองช้างคืน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน**. (การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2557). **การสูงวัยของประชากรไทย พ.ศ.2557**. สืบค้น 1 มิถุนายน 2560, สืบค้นจาก <http://www.pr.mahidol.ac.th/ipsr/Contents/Books/FullText/2014/2014-Population-Aging-Poster.pdf>

วรรณญา คำโพธิ์. (2556). **สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ในอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่.** (การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2557). **ประชากรสูงอายุไทย : ปัจจุบันและอนาคต.** สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560, สืบค้นจาก https://www.m-society.go.th/article_attach/13225/17347.pdf

สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. (2545). **เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย.** เชียงใหม่ : โรงพยาบาลสวนปรุง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม.** สืบค้น 1 พฤษภาคม 2560, สืบค้นจาก http://www.nesdb.go.th/more_news.php?cid=75

สำนักงานแรงงานจังหวัดลำพูน. (2559). **รายงานสถานการณ์ด้านแรงงานจังหวัดลำพูน ฉบับเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2559.** สืบค้น 30 พฤษภาคม 2560, จาก <http://lamphun.mol.go.th/node/1301>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สืบค้น 20 เมษายน 2560, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014>

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน. (2559). **ข้อมูลสถิติจำแนกตามสาขา.** สืบค้น 20 เมษายน 2560, จาก http://lamphun.old.nso.go.th/nso/project/search_option/index.jsp?province_id=59

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. **โครงสร้างประชากรจังหวัดลำพูน.** สืบค้น 6 มิถุนายน 2560, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php

อาภรณ์ ปัญญาจุล. (2551). **ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเข้าสู่วัยสูงอายุของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อารดา ธีระเกียรติกำจร. (2554). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่